

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franc
 Telefon
 pentru oraș și interurbaz
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Istoricul orfelinatului din Sibiu.

Arad, 19 Februarie.

Avântul unanim, cu care a fost întâmpinată de întreaga obște românească, ideea înființării acestei instituții umanitare în Sibiu, ne îndreptățește să afirmăm, că ea răspunde unei necesități adânc simțite și astfel propaganda ziarului nostru pentru realizarea cât mai repentină a noului așezământ național, va fi continuată cu aceeași energie și cu aceeași credință înflăcărată în triumful final al idealului ce-l urmărim.

Ar fi însă greșit să se creadă, că ideea orfelinatului ar fi răsărit abia acum ca o creație a suferințelor și mizeriilor provocate de războiu. Meritul acestui teribil flagel este exclusiv acela, de-a fi creat *propaganda* călduroasă pentru intruparea unei probleme, care se ivise în viața noastră publică cu mulți ani înainte de zilele rele prin cari trecem astăzi.

Concepția de caritate, nu este numai un element al religiei creștine, ci în același timp și al umanității în genere. Astfel ea se găsește la toate popoarele din orice timp, chiar și la cele mai sălbatice seminții asiatice, cari și ele au într-o anumită măsură sentimentul de milă către cei infirmi ori lipsiți de condițiile unei existențe elementare. Prin creștinism ea a primit o interpretare mai înălțată, ridicându-se prin exemplul Mântuitorului la valoarea unei *porunci morale* de cea mai mare însemnătate. Biserica a ajuns astfel nu numai să păstreze această poruncă, ci

mai ales s'o și cultive în cursul dezvoltării sale prin fapte și instituțiuni puse sub ocrotirea și îngrijirea sa.

Prin urmare e cu totul firesc, să vedem cum și ideea orfelinatelor preocupă mai întâi cercurile bisericesti, bineînțeles la început în cadre înguste și mai nebulose, însă cu vremea lărgindu-se tot mai mult și limpezindu-se tot mai intensiv scopul înalt moral, care servia ca punct de mănecare și de îndrumare superioară.

La noi, rămânând în marginile trecutului apropiat, se pot verifica aceste mișcări, cari n'au pornit ce-i drept cu avântul curentelor largi, ci s'au restrâns să aibă ca obiectiv numai o parte a bisericii vii: *clerul*. Orfanii preoților stinși în sărăcie și lipsiți de rudenii capabile să-i ocrotească, erau expuși mizeriei și decadentei morale. Pentru biserică este un act de înaltă datorie creștinească. să se îngrijească de salvarea acestor familii preoțești, înzestrate nu numai cu atribuțiile de conducătoare ale vieții religioase, dar în aceeași vreme și de păstrare și dezvoltare a ființei naționale. Generațiile de intelectuali luptători pentru neamul și biserică noastră, au eșit în cea mai mare parte din sinul familiilor preoțești, atât de curate în virtuți și atât de merituose în cultivarea tradițiilor. Recunoscând îndreptățirea acestei psihologii cum am zice clericale, s'a creat la Blaj fondul *Filon V. Tath* cu menirea de a se ridica un orfelinat pentru orfanii preoților gr. cat. Fondul, după cum se afirmă, dispune astăzi de-o sumă care trece peste 50,000 cor. dar negăsindu-se un om care să ia afacerea în mână, ea stă nedeslegată spre marea pagubă a bisericii.

Exact aceeași problemă s'a pus și în sinul bisericii ortodoxe. În sinodul arhiepiscopesc din 1912 profesorul Nic. Bălan prezentase o propunere motivată privitoare la ocrotirea orfanilor de preoți prin înființarea unui orfelinat în Sibiu. Sinodul a hotărât ca propunerea să se transpună consistorului arhiepiscopesc cu îndrumarea, ca acesta să prezinte la timpul său un proiect (vezi Protocolul sinodal din 1912 pp. 31 și 63.) În același an medicul seminarial Dr. Ilie Beu publică o serie de scrisori în „Telegraful Român” (Nrii pe Maiu—Octombrie) relative la organizarea serviciului de caritate publică în satele noastre. În ultima scrisoare dsa spunea, că o seamă de parohii mai puternice „ar putea înființa colonii de copii, unele chiar și *orfelinate*, cari aparțin carității publice. Dar toate în legătură cu biserică, căci numai ea le poate ocroti și garanta viitorul. Mijloacele de întreținere a coloniilor de copii și a orfelinatelor, să le procure reuniunile de femei. Căci pentru femei nu este o chemare mai potrivită, nu poate fi o datorie mai sfântă, decât a contribui la promovarea sănătății generațiilor tinere și a proteja copiii rămași fără părinți. D. Beu înțelegând, ca medic, pe deo parte importanța sanitară, morală și națională a orfelinatelor, iar pe de alta convins că el nu va putea lua ființă decât cu concursul și îngrijirea bisericii, singura organizație solidă a neamului nostru, a făcut o adresă către consistorul arhiepiscopesc, stăruind ca acesta să supună propunerile dsale unui studiu temeinic.

Consistorul a luat cu plăcere act de interesul dlui Beu, și dintre propunerile ce i s'au prezentat s'a oprit asupra orfelinatului, mai

ales în urma împrejurării, că primise dela sinod îndrumarea de a se ocupa de problema azilului pentru copii orfani ai preoților din arhidieceză. Astfel a însărcinat pe d. Ben să studieze chestiunea orfelinatului pe baza organizației ce-o au institutele similare ale bisericii săsești, cari se găseseră într-o stare de frumoasă și sănătoasă dezvoltare. În urma raportului amănunțit ce l-a primit, consistorul a îmbrățișat cu simpatie această chestiune și în sesiunea de primăvară a sinodului arhidiecezan din 1913 a și făcut propunere concretă, însă nu pentru orfelinat, ci mai întâi pentru înființarea unui fond de binefacere, din care să se susțină în Sibiu și mai târziu și în alte centre ale arhidiecezei orfelinate pe seama copiilor lipsiți de părinți și de mijloace. Sinodul primește propunerea cu adausul, că modalitățile privitoare la întemeierea și alimentarea fondului, se lasă la aprecierea consistorului, care la timpul său va raporta sinodului despre cele îndeplinite.

Ocupându-se consistorul de mijloacele prin care se poate crea fondul necesar a ajuns la convingerea, că înființarea simultană a mai multor orfelinate este peste putință de realizat, și de aceea în sinodul din 1914 a propus ridicarea unui singur orfelinat în Sibiu. Sinodul cumpănind motivele invocate de consistor, și găsindu-le justificate decretează în principiu înființarea unui orfelinat în Sibiu, îndrumând consistorul să inițieze adunarea de mijloace materiale necesare spre acest scop. În urma acestui nou concluz, s'a numit o comisiune de 10 membri, care avea să studieze chestiunea orfelinatului în legătură cu problema de extremă importanță a ocrotirii și salvării tinerimei, cu specială considerație la tinerimea abandonată moralmente.

Comisiunea — cu excepția unui membru, care a crezut că-și face o mare onoare debarasându-se de o însărcinare, care-l obliga mai mult decât pe ori care — a admis raportul documentat prezentat de raportorul Dr. Onisifor Ghibu, și a decis să fie înaintat consistorului cu dorința de a fi primit și executat în întregime. Ceeace s'a și întâmplat, căci Consistorul a adresat clerului și poporu-

lui credincios din arhidieceză frumoasa circulară Nr. 5723 din 8 Maiu 1914, care conștitue un titlu de mândrie pentru biserică, nu numai prin vastul și creștinescul program de educație religioasă și națională, ci mai ales prin competența și spiritul de superioară înțelegere cu care au fost tratate problemele adevărate ale bisericii noastre românești fără deosebire de confesiune.

În această circulară, este atinsă și chestiunea ocrotirii orfanilor precum și a ridicării unui cămin pe seama lor. Ideile lansate prin circulara menționată, au început să preocupe cercurile preoțești dela sate, unde strigătul orfanilor se auzia mai tare decât în sgomotul asurzitor al orașelor. Unele sinoade protopopești, au și trecut dela vorbe la fapte, cerând autorizație dela forurile bisericești pentru colecte în scopul înființării azilelor în centrele protopopiatelor. Într'aceea Consistorul însărcinase o comisiune de 3 membri să studieze mai deaproape chestiunea și să redacteze statutele orfelinatului. Trebuie să constatăm, că aici s'a ivit o greșală de logică în succesiunea acțiunii, căci mai înainte de statute, e nevoie de fondul din care să se întrețină orfelinatul. Și fondul de bani încă nu era adunat. Dar comisiunea nici nu s'a întrunit măcar, căci președintele ei a lăsat afacerea baltă, pe motiv că unul dintre membrii comisiunii a fost silit să părăsească aceste meleaguri. Prin o astfel de ciudată argumentare juridică a ajuns să se infunde una din cele mai arzătoare probleme ale bisericii și neamului nostru. Se părea că amortirea chestiunii și căderea ei pe punctul mort convenia și altor factori cu răspundere, căci nimic nu tulbura liniștea bietului dosar ajuns la „quiescare”. Războiul însă cerea noi victime. Gloantele ucigătoare perforaseră piepturile miilor de luptători ardeleni, ei se stingeau în grozavele chinuri ale rănilor de șrapnele cu gândul la soarta nenorocită a orfanilor ce plâng în urma lor. În satele noastre urlă durerea mamelor și țipetele des-nădăjduite ale copiilor desculți. E o tragedie înspăimântătoare acest blăstăm nenorocit. O dramă feroasă, care-ți sgdue nervii și-ți încleștează inima de durere. În mijlocul ace-

stui prăpăd îngrozitor, sufletele tuturor se cutremură. Oamenii de inimă simt cum îi apasă o grea răspundere, aceea de a alina suferințele cari plâng în căsuțele sărăcite ale nației noastre. Și din inițiativa particulară a unui merituos fruntaș al clerului nostru, problema înființării orfelinatului este scoasă iarăși la suprafață.

Suma de 5000 cor. a celor 12 donatori se transpune Consistorului din Sibiu, iar „Românul” vestind cel dintâi această faptă importantă, pornește în numele lui Christos cea mai însuflețită propagandă. Astăzi avem bucuria de a constata, că nici una din ideile mari n'a pătruns cu atâta putere de cucerire sufletul colectiv al neamului nostru, ca umanitara idee a orfelinatului românesc din Sibiu, pe care consistorul arhidiecezan a îndrumat-o acum cu toată sollicitudinea și seriozitatea pe drumul drept și sigur al înfăptuirii hotărâte.

Iată istoricul orfelinatului, care prin spiritul de jertfă al tuturor, se va înălța între zidurile Sibiului ca un strălucit monument al solidarității noastre naționale și ca una din acele instituții culturale, cari sunt chemate să apere un neam de primejdia înstrăinării și să-l îndrumeze către culmile senine ale umanității vecinice.

În legătură organică cu expunerile anterioare credem necesar, să facem amintire și de stăruințele „Uniunii Reuniunilor femeilor române” desfășurate în jurul înființării unui mare orfelinat pentru copiii români de ambele sexe. În primul congres ținut la Brașov în 1913, președinta dna M. Baiulescu a expus un vast și frumos program de muncă pe seama Reuniunilor de femei. Acel program cuprinde puncte de orientare și cu privire la crearea instituției care agită astăzi opinia publică românească. Congresul a acceptat propunerile dnei Baiulescu angajându-se Reuniunile să-și dea tot concursul pentru realizarea ideii abordată. Al 2-lea congres din 1914 ținut la Sibiu, a discutat deja mai amănunțit problema, rămânând să se procure mai întâi mijloacele materiale necesare la întreținerea orfelinatului. Preocupările „Uniunii” sunt vrednice de toată recu-

Bradul lui Sîvuc.

— Sîvule, Sîvule, cum te-ai dus! Of, dragu' maichii Sîvule...

Când ați tăiat Bradul lui Vizantie în pădurea Ciopei, atunci în primăvară, și din cele nouă lovituri de topor n'a căzut, tu, vătaful, ai suspinat adânc, iar tovarășii tăi au lăcrimat, Sîvule. Ați plecat capetele, robiți de semnul rău. apoi toporul a izbit iarăși, surd și dureros. Vizantie, căzut în fundul Galiției, nu putea să rămână fără brad, crucea lui trebuia să răsară a doua zi în hotarul Ohăbii, pe colina Streiului, fetele vă așteptau în cap de sat cu părul despletit, cu năfrâmi albe... Și i-ați pornit Bradul, Sîvule, luându-l pe umerele voastre fragede. Voi erați floarea satului, feciorași de optsprezece ani... Ceilalți, fruntea flăcăilor din zile bune, pleaseră demult să poarte puști și proțacuri de bătăle. Bradul lui Vizantie era trist, Sîvule; în ramurile lui plângea vântul Retezatului, vântul pământului. Erați triști și voi, Sîvule, de coabă rea, Bradul care nu „tună” din nouă lovituri, mai cere un brad... Of, Sîvule, Sîvule! Cere Bradul tău, vătaf fără noroc...

La patru săptămâni bradul lui Vizantie străjuia drumul Hațegului, înlăcrimând trecătorii, iar tu, Sîvule, urcai trenul la Băiești, trenul Vienei... Măgura era innegurată, pe Retezat coborise noaptea, Streiul plângea. Plângeam și noi, părintii tăi. Plângea satul. O față cu ochii negrii se cânta ca după mort. Iși despletise părul, căzu la pat.

Când a fluert trenul de plecare, în drumul Hațegului Bradul lui Vizantie se îndoia ca de furtuni nepomenite. Clopoțelul din vârf suna cumplit. De sub cruce ieșeau glasuri înădușite, Chemări din altă lume. Sîvuc, Sîvuc, vătaf tinerel, vătaf frumos, unde te duci? Sîvuc!

Trenul alerga în noapte plin de feciori. De feastră se lipise o frunte tânără. Și două ținte de argint străpungeau întunerecul. Erau ochii tăi, Sîvuc, îți luai rămas bun dela luminile caselor Ohăbii, dela licăririle apelor Streiului. Trenul vuia, iar sufletelul tău tremura de negândite poveri. La inimă aveai un brad cu ramuri triste și un chip de față oacheșă. Un brad și o față... Of! Sîvule, Sîvule...

Te-ai dus, auru' măicuții, cum s'au dus atâția din Ohaba de sub Măgură, dar jale și durere ca la plecarea ta nu s'a mai văzut. Tinereta și po-doaba satului tu erai. Răsul tău din zile senine, Sîvuc, ochii tăi limpezi, gura ta! Jocul tău din vatra satului, doinele tale din seri cu lună... Se trezeau fetele din somn la miez de noapte, când coborai tu cu boii de către Retezat. Și n'ar mai fi adormit, să se fi legat trei nopți deolaltă! Când s'a început bătaia și au plecat flăcăii la regimente vătaf ai rămas tu. Fetele s'au mângâiat de durerea mobilizării, că te știau pe tine 'n sat. Tinerel și mlădios, ca un pom în floare. Cuminte și așezat. Te cinstea și popa Petru, te cunoșteau domni dela Hațeg. Sîvule. Fala tineretului, nădejdea satului. Inima măicuții...

Măgura nu s'a mai limpezit de neguri dela ple-

care ta, Sîvuc, nici vuietul Streiului. Pe la crucea lui Vizantie își iuteau pașii trecătorii. Plecau ochii să nu vadă bradul cobitor a rele. Fugeau, să nu audă glasuri tulburi din adâncul pământului, nici sunetul de moarte al clopoțelului din vârf. Ce zodii rele te-au prigonit, Sîvule?

La săptămâna tu ai scris din cetatea împăratului. Ai scris de bine și de sănătate. Că ești cătană cu credință, Porți pușcă și faci ibunguri. Te au bine căprarii. La companie ești fruntea. Te plimbi după-amezile pe uliți strălucite, printre domni și ghinărari. Vezi case cu coperișu' 'n nori, curtea împăratului. Ești vesel și-ți place cătănia. De războiu nu-ți pasă. Tunurile nu pot să bubuie mai tare, ca trăsnetul în codrii Retezatului. Plumbii de pușcă tot una cu viespii din scorburi de mesteceni. Duzmaful, urs oprit în drumul spre stână... Ce sunt astea? Petrecere...

—Mi-e bine, măicuță, să știți — scriai — Dumnezeu și voi. Și ea...

Așa scriai, Sîvuc. Dar noi plângeam acasă, căci o cucuvaie ne sta tot pe șură seara și cobeia: ciuvic, ciu-u-u-uc, ciuvic! Of, cât de cumplit cânta, de am urit tot neamul păsăresc. Tatăl tău, săracul, sburătărește și astăzi toate paserile, câte se abat spre ograda noastră. Pe drumul Hațegului, bradul singuratic era tot cuprins de vânturi neprite. Drumeșii îl ocoleau...

Apoi tu n'ai mai scris, Sîvule. Conbeul tău nu s'a mai înmuat în cerneală. Grea scrisoare. Cu slove mari, tremurate. A plâns popa Petru cu ho-

noștința noastră și nimic nu ne va putea opri, ca să le dăm tot sprijinul nostru în urmărirea unui ideal atât de frumos. Nu suntem în măsură să știm ce rezultate materiale va fi dat acțiunea pornită de vrednicele Reuniuni ale femeilor noastre, credem însă, că după ce aceeași chestiune a ajuns să fie îmbrățișată de biserica noastră cu cei mai siguri sorți de izbândă, Uniunea nu va insista să realizeze în mod particular ideea orfelinatului unic, ci își va oferi serviciile sale, pe cari noi le socotim foarte prețioase și necesare, bisericii care are și voința și putința de a înălța în timpul cel mai scurt orfelinatul național. Și tocmai pentru că atribuția lui de frunte este caracterul național, sperăm și vrem să credem, că toți fiii neamului își vor da obolul lor, fără deosebire de confesiune.

În această ordine de idei, ne-a mâhnit foarte mult atitudinea unei reviste bisericești, care a avut imprudenta să publice o notiță absolut inoportună cu privire la orfelinatul românesc. Autorul ei stăpânit după cum se vede de un șovinism încorigibil, aruncă și de astădată fără nici un scrupul gogorița confesionalismului, umblând să zădărnicească — prin mistificarea faptelor — spiritul de solidaritate națională din care trebuie să răsără orfelinatul neamului. D-sa — secundând umoristica înțelepciune a *Telegrafului Român* — zeflemisează cu un cinism rău plasat toată propaganda pornită și susținută de ziarul nostru, pe care nu se sfiște a-l acuza că e prea ortodox și prea puțin unit. Cât de îndreptățită este acuza aceasta, o dovedește însăși problema orfelinatului, care la insistența noastră specială a fost pusă de consistorul din Sibiu pe baze absolut naționale, eliminându-se exclusivismul confesional. Statutele pe cari le-am publicat în Nr. 15 al ziarului nostru, arată limpede că în orfelinat vor fi primiți orfanii de *naționalitate română*, deci fără privire la biserica căreia se înclină. Întocmai precum la școlile din Blaj, se primesc și elevi gr.-or. ori la liceul ortodox din Brașov elevi gr.-catolici, așa se va proceda și la orfelinatul din Sibiu. Astăzi când statutele s'au dat publicității, ori ce bănuială de confesionalism este spulberată. Și ar fi un semn

de extremă paupertate sufletească, dacă s'ar mai găsi un singur român, care nici în aceste zile negre nu s'ar putea ridica peste odioasele și nenorocitele bariere confesionale; e destul de mare blăstăm pe neamul nostru această sfășiere dureroasă, care a făcut să curgă în șiroaie sângele frățesc, și de aceea suprema datorie a oricărui intelectual român este ca între toate împrejurările să cultive raporturile de armonie, de apropiere frățescă, întărind mai presus de legăturile confesionale, opera mare și mântuitoare a solidarității naționale. Căci numai ea poate da naștere instituțiilor, cari fructifică viața și energia creatoare a poporului românesc.

La un bătrân șagunist.

Mă întorceam către casă dela inmormântarea bătrânului mitropolit Mețianu. Și purtam cu mine impresiile impozantului convoiu de preoți, țărani, intelectuali și streini, cari l-au însoțit la locul de odihnă. Preoți au fost mulți, și nu erau toți pe cari i-a binecuvântat și le-a dat darul sfânt al preoției.

Călătoria cu trenul în aceste vremuri e neregulată, și într-o stație ne oprim pentru câteva ceasuri. Mi-aduc aminte de un preot moșneag într-o parohie apropiată. Și folosesc prilejul să-l cercetez. Bătrânul m-a reținut o noapte întreagă. Începem povestirile — el cu reminiscențele din trecut. Depănăm întreagă istoria desășurată sub ochii săi. Câte a văzut el nu stau scrise deplin și definitiv.

Istoria noastră contemporană cu el e o țesătură complicată: oameni și idei, fapte și împrejurări istorice. Avem abia unele fragmente. Epoca lui Moga nu e studiată, și atențiunea a rămas fixată la epoca glorioasă a lui Șaguna. Și avem numai două biografii ale lui Șaguna de Nicolae Popea și Dr. Ioan Lupas, o monografie a înființării mitropoliei de Dr. I. Pușcariu, un început de acte din ziarul lui Șaguna de Popea — și atâta.

Un muzeu istoric lângă catedrală, la sediul mitropoliei cu tot ce se referă la mitropolitul, episcopii, stetnicii și toate personalitățile cari s'au distins prin viața, faptele, filantropia și vrednicia lor.

Vine d. e. un strein și vrea să cunoască cine a trăit în cutare vreme, ce a lăsat după el — și l-ai conduce în acel muzeu istoric bisericesc. Așa ceva ne lipsește.

Și îmi închipuiesc o societate alcătuită din cei mai zeloși membri ai clerului și ai corpurilor profesionale dela seminare și gimnazii, constituită în acest scop sub conducerea unui înalt dignitar bisericesc, care are răgaz și pentru activitate literară. Aceasta societate să-și propună adunarea materialului, studiarea și prelucrarea lui, care să se întrunească an de an pentru comunicări și să publice rezultatul muncii lor.

Să-i zicem d. e. Societatea istorică bisericească: Andreiu Șaguna, pusă sub ocrotirea aceluși spirit mare, care a pus temelile bisericii pentru multe veacuri viitoare.

Moșneagul părinte era încântat de epoca lui Șaguna și de personalitatea aceasta istorică. Un miles gloriosus, pentru care epocile următoare și cei ce s'au perondat par a fi o înșiruire de acte obișnuite lipsite de aureola trăinicieii șagunice, iar oamenii mărunți, reduși în pervazele vremii maștere.

Bunul Șaguna — continuă bătrânul a venit ca strein între noi. Să fie fost o alegere liberă, de capul nostru — nu l-am fi adus între noi, și cine știe ce am fi azi fără el. La Sibiu găsisse Consistorul lui Moga, dintre cari unii membri îl socoteau uzurpator. Noroc, că Șaguna era o personalitate superioară — dintr'un tipar de lux, care a delăturat umbra de neîncredere a celor din jurul său și a trezit în toți o nobilă ambițiune de muncă încât pretutindenea se observa influința spiritului său.

Și-a crescut el statul major al Bisericii. În părțile Brașovului aveau parohii tari, și credincioși aleși. În părțile acelea era bunăstare culturală și hărnicie. Atâția bărbați distinsi au eșit din acelea părți. Și mitropolitul Mețianu e din acelea părți.

La Brașov aflase Șaguna o tradiție frumoasă bisericească, multămită apropierei de principate. Și entuziasmul Brașovenilor cu cel dintâi gimnaziu, cu profesorii renumiți: Meșotă, Muntean, Lăpădatu etc.

De acolo luase pe Popazu, vrednicul protopop, pe care-l făcuse episcop. De acolo și-a luat pe tânărul Grigorie Pantazi, Nicanor Frateș, din Săcele pe cei doi frați Popea, episcopul și profesorul, din Bran pe frații Pușcariu, părintele vicariu de azi și septemvirul Pușcariu, stetnicul intim al lui Șaguna. Pe Grigorie Pantazi, călugărul tânăr, frumos la chip și la minte l-a deplâns amarnic Șaguna când a murit de tânăr și de care lega frumoase nădejdi de viitor.

Reorganizase seminarul său și crescuseră pentru el o pleiadă de bărbați aleși: Popescu, marele pedagog, Boiu, cuvântătorul cu rost impresio-

hot, au plâns vecinii și satul tot. Te-ai prăpădit și tu, ca atâtea sute și mii. Of, Sîvule, Sîvule! Casa ni-s'a făcut mormânt cumplit. Vitele ni-le îngrijeau vecinii. Nu mai știam de suntem vii, sau s'a prăbușit Măgura peste noi. Moartea ta, Sîvule; of, ce moarte!

Unde ai murit, Sîvule, cine ți-a ținut lumina la căpătâi? Ochișorii tăi cine i-a închis? Pus-au pânză pe obrazul tău? Of, of!

...La trei zile, nouă flăcăiași, nouă copilandrii, urecă, la miez de noapte, spre brădetul dela Ciopoa. Cu fețe triste, posomorite. Cu inimi tremurătoare. La sudsuori duc topoare, să caute bradul tău, Sîvuc.

Brad încetinat,
Mândru și rotat.

Lovitura dintâi sună prelung și fioros, Codrul se cutremură. Apoi cade, blând și supus, ca o frunză de toamnă curmată de vânt. A „tunat” din nouă lovituri, Sîvule...

Nouă fecloași
Nouă copilași,

iau bradul tău pe umere, Sîvuc, și-l scot frumos la lumină, cu trunchiul înainte, ca pe un mort. Vătaful scoate dela sân năframă neagră și clopotel de cioaie și-l împodobesc, ca pe un steag de mire tânăr. Și cântă:

Chischineu rotat,
Cine te-o lucrat
Rău te-a blăstămat;

Într'un vârf de brad
Soare să te ardă,
Vântul să te bată;
Ploaia să te ploaie,
Pe tin' să te 'nmoaie;
Neana să te ningă,
Maica să te plângă...

Pe culmi, peste Păring, se îmbobotește cerul; răsare soarele plângând... Și învălește în lumină de jale bradul tău, Sîvuc.

În cap de sat un stol de fete; fetele satului tău își iasă în cale cu alai de jale. Între ele flurașul tinerețelor noastre... Stan din vatra satului. Fluier cu panglică neagră, cu găurile pe soroc de plâns.

Și plânge fluierul, plâng fetele:

Brad încetinat
Din munte tunat,
Dela loc de piatră
La pământ de baltă,
Din pădure rară
Te cobori la țară;
Din Isvoare răci
Tuni la mlăștini săci...
Brad încetinat
Cine te-o tăiat?
— Cei nouă volnici
Cu topoare mici
Toți or dat odată
Și-am picat la vatră...
Și pe min' m'or pun-
La un cap de june
La o putrejiune..

Se adună satul tot la nunta ta, Sîvuc. Of, nuntă fără mire... Vine popa și diecii. Vin moșnegi cu praporii, steaguri de jale. Vin muieri cu cărpe negre, cu ochii plânși după alte cătane tinerele. Vin domni satului. Vine preoteasa.

Și steagul tău se împodobește, mire fără noroc. Cu chischineie roșii și albastre, cu maghiran dela grindă, cu inele de fete mari. Să „împuie”, ca un păunaș...

Apoi pornește nunta. Vătăjei: diecii, colăcari: groparii.. Laute: bocetele.

Mire frumuseț
Tras printr'un inel,
Ian' vezi ce-i vedea,
Vezi la nunta ta:
Soarele cu moartea
Îți judecă soartea...
Și se tot sfădesc
Și se pricinesc,
Care-o fi mai mare?
Care-o fi mai tare?
Soarele zicea:
Că el fi mai mare,
Și el fi mai tare.
Că el când răsare
Lumea încălzeste,
Lumea vederește...
Iar moartea zicea:
Că ea fi mai mare
Și ea fi mai tare,

ndtor, Cristea, idealistul, Barclanu, cu minte bogată și cu suflet de aur, etc. etc. Aceștia sunt creațiile marelui Șaguna, pleiada șagunistă, cari s'au impus ca elementele distincte de cultură, idealism și bogăție sufletească în cadrele bisericii noastre.

Un șagunist era și Simion Popescu, trecut de 30 de ani în România. La cârma bisericii șagunistă, cu toate distincțiile și valoarea lor nu au ajuns.

Uite colea între cărțile mele broșuri răsbolnice între șaguniști și cei ce au ajuns la cârma bisericii.

Istoria imparțială a alegerilor noastre de arhierie va consacra capitole interesante și durabile asupra șagunismului. Șagunismul s'a stins. Prerogativa cultului, a destoiniciei, slavă Domnului azi nu e monopolul șagunismului — dar vezi eu sunt încântat de acest vag nume.

Un șagunist se caracterizează prin aceste însușiri: bărbat zelos, cult, care se mișcă într-o atmosferă prietnică cultului, liberalismului, evoluționismului, care inspiră o pulsație nouă de viață sufletească în interiorul bisericii, care închide după sine ușa oprind năvala nepotismului, bărbat cu simpatii publice. Un astfel de bărbat la cârma bisericii, să păstreze ordinea și să impună legea, curajos să înfrâneze pornirile tulburătoare și stricicioase, bunului mers al bisericii, interesul privat să-l delăture din biserică, să știe interpreta trebuințele bisericesti obștești, dorințelor obștești să le dea expresie, tradițiile trecutului să le reînvieze și aspirațiile noastre culturale să le servească cu credință.

În zori de zi ne-am despărțit și am însemnat acestea pentru a medita și alții asupra celor discutate de noi.

Un călător.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 19 Februarie.

La „Românul” au mai contribuit pentru orfelinatul din Sibiu următorii:

Teodor Ciuhandu, preot Roșla	cor.	10.—
Valeriu, Iuliu, Liviu și Viorea Magdu și soțiile lor, Ecica		50.—
Iefta Biju, Caransebeș		8.—
N. N., Cernăuți		200.—
N. N., Cernăuți		200.—
Iulius Crina, Bocșa-Română		10.—
Alexandru S. Muntean, comerciant Ofenbaia		25.—

Că ea un' se pune
Voinicii-l răpune,
Soții-l despărtește
Lumea obidește...

Și auzi fetele, Sîvuc, cum te plâng și te roagă:

Mire frumșel
Tras printr'un inel
Roagă-te, te roagă
De nouă zidari,
Nouă meșteri marl,
Tie să-ți crolască
Și să nu-ți zidească:
Nouă ferestruț,
Nouă zăbrelui;
Pe una să-ți vină
Colac cu lumină;
Pe alta să-ți vină
Raza soarelui,
Să te răcorești
Să nu putrezești;
Pe alta să-ți vină
Dor dela surori,
Dela fraților,
Și dela părinți,
Dela cunoscuți.

Bradul se ridică în văzduhul umed de toamnă și podoabele îi atârnă trist: frunze moarte pe copac tânăr. În jur, satul, felind greu. Prohod rar.

Voinice, voinice,
Nu-mi place, nu-mi place
De nevasta ta

Petru Tîpoș, pantofar, Arad	10.—
Pavel Jurma, preot St. Andraș	1.40
Demetriu Balanescu, proprietar Blserica-ablă	100.—
Moise Barbulescu, Arăneag	15.—
Virgil Hătegan, Seușa din al său și colectivă cu tasul	14.10
N. N., Socodor	10.—
Petru Gavril, cleric Gherla, colectivă dela teologii gr. cat.	43.—
Emil G. Butuza, Seușa	6.—
Victor Popovici, preot gr. or. român B.-Claba	100.—
Sublocotenent Al. S. Pelle, Cluj	25.—
Dr. Traian Suciu, locotenent la gloate, profesor Brad	20.—
Ioan Pascu, Nagysink	1.—
Societatea bis. lit. „Alexi Șincai” — Gherla	40.—
Florentina Dan, Borga-Susanl	10.—
Sublocotenent Nicoară, Dobrițin	5.—
Iancu Nan subloc. farmacist Szombathely	20.—
Dionisie Negru, farmacist și soția, Reșița	100.—
Iosif Russu, Arad	50.—
Victor Faur, preot Cii, dărulre dela sine și colectivă cu tasul	20.—
Prin Victor Cămpian, Feldkurat, suma adunată cu discul dela soldații români aflători în spitalele din Sternthal de preotul militar gr. or. rom. Iacon Vida	45.82
Dr. Ilie C. Barbul, adv. Sătmar	10.—
Dr. Ioan Selegian, medic Sătmar	10.—
Vasile Ardelean, preot gr. cat. Vetis	10.—
Dr. Ioan Dumbrăvican av. Baia-mare	10.—
Valeria Dr. Barbul, Sătmar	10.—
Dr. Teodor Burdan, adv. Borosineu în loc de cunună pe mormântul mătușei sale văduve Cristina Codreanu născ. Ciorogariu	20.—
Dr. Andreiu Pop, avocat și soția Francisca, B.-Huedin	80.—
Ilie Branga, Cimpa	10.—
Iosif Luțai senior, proprietar Cenadulunguresc	20.—
Dr. Nicolae Zigre, adv. și soția Lucia Plopu, Oradea-mare în loc de cunună pe mormântul arhimandritului Augustin Hamsea	20.—
Oficiul parohial gr. cat., Kendermezö (colectă)	10.—
Ioan Borșianu, inv. Deda	10.—
Iuliana Muntean, Timișoara colectivă între prietene	20.—

Că-i naltă, brădoasă
Dară nu-i frumoasă.
Crescută 'n pădure,
Tăiată 'n săcure.
Nu-mi place, nu-mi place
Că-i imbrobodită
Cu frunză 'ncrețită
Că mi-i îmbrăcată
Cu haină uscată...
Nu-mi place, nu-mi place!

Of, Sîvule, voinicel fără noroc,

Nu-mi place, nu-mi place
De nevasta ta!
Că-i imbrobodită
Cu frunză 'ncrețită...

Nevastă fără mire. Brad fără voinic... Of, Sîvule, Sîvule!

A. Melin.

Nicolae Roșca, Grödig bel Salzburg	25.—
Teodor Stan, proprietar Arad	20.—
Dr. Sever Ispravnic, adv. Arad	50.—
Liviu Ispravnic, Curtici	20.—
George Russu, preot Seceani, întru pomenirea părinților săi Emanuil și Ana născ. Popoviciu-Desseanu	50.—
Veturia Dimitrescu născ. Damsia, Seceani, întru pomenirea părinților ei	50.—
Ioan Damsia și Elena născ. Muntean	50.—
Ioan Cheresstes, Feldpost 37	10.—
Suma cor.	1604.32
Transport din Nr. 27	cor. 7773.98
La olaltă: cor.	9378.20

O propunere.*

In atenția preoților militari și a ofițerilor români.

Este îmbucurător entuziasmul, cu care s'a primit înființarea marelui orfelinat, al acestei instituții de caritate creștinească și însemnătate națională. Țin să atrag atențiunea preoților militari și ofițerilor români din orice loc — asupra unui mod de a putea ajuta cu ceva la ridicarea marelui orfelinat, care poate multora le va scăpa din vedere.

Se știe cât de darnic e soldatul român, ori unde ar fi el, sau între ai săi, sau în foc sau la lucrări mai ușoare, fie bolnav fie sănătos, numai ocazie potrivită trebuie să se caute. Preoții militari, și acolo unde nu sunt de aceștia ofițerii români — cu o introducere potrivită — pot aduna dela fiecare soldat cel puțin 20 fileri pentru orfelinat, în schimbul căreia sume se va face rugăciune la sf. Liturghie în o Duminică, ca Dumnezeu să-i păzească de primejdii multe ale războiului — iară pentru cei răniți se vor înălța rugăciuni de mulțumită că au scăpat cu viața și pentru însănătoșirea lor. Preotul militar va fi apoi dator ca slujba să o săvârșească gratis, precum cred că face de altcum fiecare, nefiind consult a se lua plată pentru nici un fel de slujbe.

Punem cazul, că acum sunt înrolați — sub drapel — circa 300,000 (trei sute de mii) de soldați români, dela fiecare 20 fileri — am căpăta suma de 60,000 cor. adunată fără nici o greutate. Dacă socotim însă, că cei mai mulți vor dărui ctăe 1 cor. cel puțin, — dacă socotim coroană — și că avem atâtea șărji cari încă vor dărui câte 1 cor. ce puțin, — dacă socotim apoi ofițerii români, cari încă sunt câteva sute, dela fiecare 10 cor. — pe ușor putem aduna suma de 100,000 (una sută de mii) de coroane.

Se fac la toate trupele colecte din partea ofițerilor și Românilor dă bucuros când e vorba de ajutorarea deapropelui, deși ofițerul colectivă poate e străin. Dacă în tot locul ofițerii noștri, ori în lipsa lor șărjile (între acestea mulți învățători) s'ar pune pe lucru și nu ar lăsa pe străini să colecteze, am putea avea rezultate frumoase.

Vor obiecționa însă mulți — că ușor e să faci o propunere dela masa verde ori dela un loc comod la oraș, căci în front în tranșee nu se poate îndeplini acest lucru — nici în spitale unde răniții primesc numai 6 fileri la zi. Vă asigur însă că aceia cari vor aduce această scuză — numai din comoditate o fac, căci însuși cunosc atât viața și suferințele dela front, cât și dela trupele de etapă cât și a răniților din spitale. Câte cazuri înduioșătoare nu am avut, când răniții din puștinul cruțat îmi dedeau liturghie — ori slujbă — (Acaftist) drept mulțumită că Dumnezeu l'a scăpat cu viața. Un altul deși avea în spital îngrijire bună, mă roagă să scriu acasă în Rusia (era Rus prizonier) ca să-i trimită bani, ca să cumpere o lumânare la biserică. În decursul celor 2 slujbe d. e. dela unii și aceiași soldați, cari au putut veni la liturghie, s'a adunat din „liturghii” și din căldărușe la Bobotează 48 cor. 20 fileri deși n'au fost mai mulți de 100 de soldați. Obiceiul de acasă îl practică soldatul și în front; dacă la parte la slujbă — dă liturghia obiceiuită bucuros. Oare numai Români ce se află pe aici sunt așa de darnici, nu și pe celelalte fronturi? Oare nu s'au ținut în toate locurile serviciu dumnezeiesc — la sărbători — Anul-

*) Ziarele sunt rugate să reproducă aceste rânduri,

nou, Bobotează? Aceasta cred că nu se poate afirma.

Am primit banii oferiti pentru slujbe și toți i-am dat pentru scopuri de binefacere.

Soldatul de rând în proporție contribuie cu mult mai mult decât ofițerii. Un soldat are soldă lunară 10.80 cor. și dăruiește 1—3 cor. ba și mai mult, iară un ofițer pe lângă leafa lui de 300 cor. cel puțin — dăruiește 10 cor. Poftiți și controlați listele de colecte publicate în ziare și vă veți putea convinge.

Preoții militari sunt în stare să facă mai mult pe acest teren, căci ocaziile de convenire cu soldații sunt mai dese, cu ocazia serviciilor divine, a mărturisirei etc.

Puțină străduință și bunăvoință și se poate face mult.

La lucru deci cu toții.

Un preot militar.

Colonizarea Ardealului.

— Cine să-l colonizez: Germanii sau Maghiarii? —

Arad, 19 Februarie.

Ardealul are să fie colonizat, un lucru sigur, există deja trase liniile de purcedere în această operă, numai cât bietul Ardeal e amenințat să fie colonizat nu numai de Maghiarii ci și de Germanii. In ce chip? Nu se poate prevedea. Dar să vedem ce spune *Ujság* din Cluj într-un prim articol recent, din care traducem următoarele rânduri:

O știre sosită din Berlin ne vestește că băncile din Sibiu prin ridicarea capitalului societății voiesc să întreprindă o mare acțiune de colonizare.

Știrea sosește din Berlin, așadar acolo s'a știut întâiu planul băncilor sibiene, acolo a fost mai întâiu prețuită și lăudată acțiunea, care atinge una dintre cele mai vitale chestii ale Ardealului. Credem că nu e lipsă de multă logică ori pătrundere în amănuntele chestiei, ca la sosirea acestei știri să nu vedem clar ce s'ascunde după culise.

Băncile săsești sibiene vreau să colonizeze; și în Berlin au primit cu entuziasm știrea acestei acțiuni; și cine nu ghicește că e vorba de coloniști germani?

Planul de colonizare în masse al lui Darányi, care alară de scopurile economice servea și interese pur naționale, la timpul său a fost abandonat, deoarece atunci guvernul avea lipsă de marii proprietari, cărora hotărât nu le prea convenea colonizarea împreună cu parcelarea de moșii. Mărețul plan care servia interese naționale atât de mari, a fost îngropat, deoarece statul nu avea banii trebuincioși pentru înlăptuirea lui.

Băncile sibiene vor ridica capitalul societății, vor cumpăra moșii și pe acelea vor aduce apoi asfel de coloniști, de cari ei vor vrea. Spre scopul pentru care la timpul său statul n'a avut parale, băncile sibiene au de prezent berechet.

Că de unde vor câștiga băncile sibiene capitalul necesar pentru colonizarea contemplată în 60 milioane cor., ne arată faptul că știrea despre ridicarea capitalului societății a sosit la Sibiu, direct din Berlin. Acolo probabil se și semnează acțiunile spre scopul acesta.

Miile de ciocniri din războiul mondial și voința nestrămutată de a elupa învingerea au constînit frățeasca strângere de mână a soldatului maghiar și german. Impreună au luptat și luptă pentru învingere și se poate că împrejurarea de față la aparență ar înprumata gestului acestuia un colorit de dușmănie, cu care am voi să respingem coloniștii germani. Inșă în exprimarea politeței, dragostei și a prieteniei, nu putem merge așa departe, încât să rămănem nesimțitori și să nu arătăm că dela războiul acesta, dela jertfele aduse de Maghiarii, noi Maghiarii nu așteptăm rezultate mari! Cu tot dreptul așteptăm noi înflorirea neglijatului Ardeal maghiar, răspândirea culture maghiare și înflorirea lui economică, strâns legată de dezvoltarea maghiarimii.

Acea acțiune de colonizare, care este plănuită de băncile săsești, cu bani nemțești și cu coloniști germani, la nici un caz nu satisface speranțele născute în dezvoltarea maghiarimii. Banul are putere mare și servește întotdeauna scopul pentru care a fost scos din Wertheim, și tocmai din punctul acesta de vedere ar trebui, ca colonizarea să o facă statul cu banii săi...

Guvernul să se îngrijească și despre aceea, ca partea mai mare a colonizării să o facă el și să colonizeze în Ardeal Maghiarii expatriați, dar dornici de reîntoarcere.

Cum dorește Ententa să câștige România.

Partidul dlui Marghiloman împotriva guvernului dlui Brătianu. — Un articol al ziarului italian „Popolo d'Italia”. — Noul concentrări. — Modificarea clauzelor convențiunii cu Anglia privitor la cerealele cumpărate. — Prohibirea exportului de cereale. — Semnarea contractului de vânzare a cerealelor cumpărate de Germania și Austria. — Un împrumut de 84 milioane sterline. — România aduce cărbunii din Rusia. — Restabilirea căii ferate dintre România și Sârbia. — Noul atașat militar rus la București.

Arad, 19 Februarie.

Pressa conservatoare a partidului de sub conducerea dlui Marghiloman a început o campanie împotriva guvernului dlui Brătianu. Ziarul guvernamental *Viitorul* răspunde la atacurile presei conservatoare:

De câțiva vreme — și n'ar fi greu de precizat de când — oficioasele partidului conservator de sub șefia dlui Marghiloman, precum și altfel de ziare care îl copleşesc cu laudele lor, au început o acțiune de guerillas împotriva guvernului, drept luptă de avangardă a unei mari ofensive.

Dela „campania” împotriva prohibirii exportului de cereale, la atacurile împotriva celor 80 mii vagoane și până la critica atitudinii externe a guvernului român, sunt pași pe cari d. Marghiloman li calcă prea metodic ca să nu se vadă limpede jocul d-sale.

Constatarea aceasta nu ne miră fiindcă atitudinea dlui Marghiloman nu e originală și nici nouă.

Cele două fracțiuni conservatoare, cari luptă cu atâta înverșunare una împotriva celeilalte, sunt mai înfrățite prin mentalitatea lor decât s'ar putea bănuși.

Pe când guvernul era combătut dintr'o tabără conservatoare pentru o vină — imaginară — cealaltă tabără îl ataca pentru o vină absolut contrară, dar tot atât de imaginară.

Ce dovadă mai bună că cele două frânturi conservatoare făceau exces, cu aceeași uitare de sine, dar în direcțiuni opuse, în timp ce singur guvernul se găsea pe calea dreaptă, a apărării intereselor românești?

Ziarele dlui Marghiloman au îmbrățișat într'un chip precis, hotărât și ireductibil, o cauză, pe când adversarii d-sale îmbrățișară o alta.

Partidul dlui Marghiloman a îmbrățișat un punct de vedere exclusiv, precum cealalt partid îmbrățișase punctul de vedere opus dar tot atât de exclusiv.

Și aceste acțiuni opuse merg atât de departe, încât nu arareori am avut prilej să ne exprimăm impresia că asistăm în capitala României, la o luptă de sucursale a fronturilor din Franța, din Rusia sau din Balcani.

Interesele românești, problemele speciale românești, condițiunile proprii de manifestare ale vieții românești, sunt tot atât de streine de preocupările unei fracțiuni conservatoare, pe cât fuseseră de streine și celeilalte cu care se dușmănește atât de neîmblânzit.

Ne-am deprins însă cu excese, din care unul din partidele conservatoare pare a fi revenit.

Popolo d'Italia cere, ca Italia să intervină la Salonic deoarece nu mai în acest chip se poate aștepta la România să se alăture la împărțita înțelegere. Ziarul italian scrie mai departe că evenimentele mai recente din Balcan au făcut să crească prestigiul Austro-Ungariei, iar Bulgarii și-au lărgit țara dela Marea Neagră până în Albania.

Hegemonia care și-a câștigat-o România prin pacea dela București așazicând a dispărut. Ententa ar câștiga prin alipirea a noului 700 mii soldați. Pentru ca să-și asigure această armată aliații ar trebui să tacă României marile concesiuni militare și politice. Aspirățiunile României la Basarabia locuită de Români sunt deplin îndreptățite, iar guvernul din Petrograd trebuie să le recunoască. Concesiunea aceasta ar crea raporturi strânse între România și Rusia, fără

aceste concesiuni, România poate fi înduplecată să se alăture aliaților numai prin o ofensivă puternică. Deoarece Franța nu poate trimite mai mulți soldați la Salonic, au datorita să debarce 3—400 mii soldați Anglia și Italia. Dacă vom înainta spre Dunăre, vom câștiga armata României.

Se anunță din București că între 15—20 Februarie România va face noul concentrări pentru instrucțiune. Toate contingentele de rezervă și miliție vor fi chemate în serie; vor fi concentrați de asemenea toți ofițerii de rezervă.

Se asigură că guvernul român tractează acum cu biroul britanic pentru o modificare a clauzelor convențiunii încheiate.

E vorba, între altele, ca biroul britanic să facă un avans de 15 milioane lei pentru construirea de magazii cât mai repede pentru conservarea grânelor vândute.

Guvernul român a prezentat camerei române un proiect care prevede oprirea exportului de orice fel de cereale, precum și a uleiurilor de in și rapiță. Prohibirea va intra în vigoare deodată cu prezentarea acestui proiect. Opreliștea aceasta nu se extinde însă asupra cantității de cereale cumpărate de austro-germani. Plătirea taxelor de export, ce se percep pentru fămă, sunt obligatoare și pentru diferitele prăjituri.

Ziarele din București anunță: Contractul de vânzare a celor 100 mii vagoane de cereale cumpărate de consorțiul germano-austro-ungar a fost semnat.

O telegramă a agenției *Exchange* anunță din Roma: Guvernul român are intenția să contracteze un împrumut de 84 milioane de livre sterline, spre a putea face față tuturor eventualităților războiului.

Din Constanța se anunță, că vapoarele „Bassarabet”, „Severin” și „Constanța” au sosit din Mariampolul rusesc cu transporturi de cărbuni. Tot cu cărbuni încărcat a plecat din Mariampol spre Constanța și vaporul „Bucegi”.

Ziarul francez „*Echo*” l se telegrafiază din București: Pe calea ferată din Serbia s'a început în 18 c. larăș circulația trenurilor spre România.

Fostul atașat militar rus la Sofia, colonelul Tatarinov, a fost numit atașat militar în București în locul colonelului Semenov, care a fost înaintat la gradul de general și detașat alt undeva. Noul atașat a și sosit la București.

Eventuala convocare a camerei austriece.

Ni se scrie din Viena: De mai multe zile se vorbește în cercurile serioase despre o probabilă convocare a camerei austriece. Probabilitatea aceasta însă, nu se poate spune, că de fapt ar și exista. Dimpotrivă în urma anumitor circumstanțe convocarea unei sesiuni a camerei pare cu totul exclusă.

Că totuși se discută aceasta eventualitate motivul e că cercurile guvernamentale și financiare fac pregătiri pentru un al patrulea împrumut de războiu. În sinul comisiei de control al datorilor statului s'au ivit unele nedumeriri privitor la emisiunea acestui nou împrumut fără aprobarea parlamentului. Cererea aceasta a convocării camerei fie și pentru o sesiune de câteva ședințe urmărește mai mult scopul de a crea guvernului Stürgh neplăceri, decât a se ajunge la realizarea ei. Situația primului ministru Stürgh și dealtcum nu e chiar solidă și aruncarea la suprafață a chestiei convocării parlamentului poate ușor provoca o schimbare de guvern.

Contribue mult la aceasta stare nu numai momentele politice, ci și divergențele cari au desbinat băncile vieneze în două mari grupuri, cari divergențe s'au manifestat în raporturile dintre Bodenkreditanstalt și Creditanstalt.

Afară de convocarea camerei se mai discută viu și chestia convocării consiliului comunal al Vienei și ordonarea alegerilor în acest consiliu. Dar și aceasta chestie își găsește numai foarte greu rezolvirea.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 18 Februarie. — Se comunică dela cartier general:

Pe frontul rus: Afară de obicinuitele lupte artileristice, evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul italian: Activitatea artileristică a slăbit în cursul zilei de ieri. Comuna Malborgeth a fost din nou expusă focurilor dușmane. La curățirea teritoriului dela Rombon am făcut 37 prizonieri și am luat o mitralieră. Am respins atacurile mai multor regimente italiene. Dela ultimele lupte date la Oslavia am făcut pradă de războiu 7 mitraliere, aparate de svărlit bombe și 1200 puști.

Pe frontul sudostic: O trupă albaneză de sub comanda noastră și întărită cu trupe austro-ungare a ocupat Cavalja. Regimentul de casă de acolo, trupele rasei Essad s'au refugiat din calea noastră, depărtându-se cu vaporii.

Berlin, 18 Februarie. — Se comunică dela marele cartier general.

Pe frontul occidental: Englezii au făcut noi încercări să reocupe tranșeele lor la sudost dela Ipern. I-am respins în lupte sângeroase. La nordvest de Lens și nord dela Arras trupele noastre au săvârșit explozii reușite. Cu ocazia unui atac dat de o mică coloană germană împotriva tranșeei englez dela Fouguervillers (la nord dela Albert), am făcut pradă de războiu câțiva prizonieri și o mitralieră. Atacurile Francezilor date la sud de la Somme s'au nimerit în focurile noastre. Pe restul liniei de războiu s'au dat lupte temporale artileristice fără de mare importanță. Atacurile de noapte date în Flandra de către aeroplane dușmane au fost revanșate din partea noastră cu bombardarea Poperinghei.

Pe frontul oriental: Situația e invariabilă.

Pe frontul din Balcan: Aparate dușmane au atacat gara din Hudovo la sud dela Strumița, în valea Vardar.

Constantinopol, 18 Februarie. — Se comunică dela cartierul general turc: Pe frontul Irak: La Kut-el-Amara s'au dat lupte de artilerie și de infanterie. La Fellahjen, la malul drept al Tigrului, în lupte de 3 ore

am respins inamicul înaintat pe care l'am urmărit până la pozițiile lui. În Persia spre sud dela Hamadan, cu ajutorul voluntarilor persiani am respins Rușii, pricinindu-le pierderi considerabile. Pe frontul dela Dardanele: Un crucișător și mai multe torpiloare au bombardat strâmtorile. Obuzierele noastre au isgonit vasele și 3 aeroplane dușmane. Un crucișător care a dat focuri în direcția dela Sedil-Bahr, în urma răspunsurilor canonadelor noastre dela țarm, după a 16-a împușcătură s'a depărtat.

Evenimente marine: La 16 Februarie un submarin al nostru a torpilat un vas francez, forțându-l retragerea.

Cronica științifică.

— La cutremurul nostru. —

IV.

Causele cutremurelor. — „Neasemănând între sine mișcările pământului — zice Seneca, VI, 22 — astfel și cauzele lor trebuie să fie diferite.”

Multe fenomene sismice se datoresc acțiunilor vulcanice, având drept cauză **expansiunea vaporilor de apă**. Aceste sunt cutremurele vulcanice.

Altele se nasc prin **ruperea echilibrului**, adică dislocarea, prăbușirea unor straturi ale pământului. Cutremure de surpături.

Amândouă cauzele au fost remarcate, prin intuiție genială, încă de cei vechi. Îndeosebi Seneca, în capitolele 12—25 din cartea VI a scrierei citate analizează și documentează amândouă explicațiile precedente.

O cauză a cutremurelor — concludă el — este suflarea aerului (spiritus, aura). Nimic nu poate înfrâna asemenea forță. Dacă i se oprește calea de a fugi, sgudue munții, până-i sfarmă și cu atât mai îngrozitor, cu cât lupta a fost mai lungă.

A doua cauză, surpătura straturilor, e remarcată de Acelepiodotus, elevul lui Posidonius. (Seneca, l. cit. cap. 22). „Când poveri mari sunt trase de mai multe care și roatele grăbite dau în ceva gropi (salebras)), vei simți că se scutură pământul. Când o piatră se desface de pe coasta muntelui și cade în valea adâncă, vei simți că se cutremură toate casele din apropiere. Astfel se poate întâmpla și sub pământ, că desfiacându-se vr'o stâncă de undeva să cadă cu mare greutate și sgomot în ceva gol aflător de desupt. Astfel se sgudue tot pământul deasupra”.

Traducând expresiunea lui Seneca spiritus, aura cu **expansiunea gazurilor, sau vaporilor de apă**, iar prăbușirile admitându-le întocmai ca Seneca și Acelepiodotus, ajungem de-adreptul la știința modernă, care și ea admite aceste două cauze în producerea cutremurelor. Ilustrul Daubrée, fost director la Școala de Mine din Paris, în opera sa „*Les régions invisibles du globe et les espaces célestes*,” se exprimă astfel: „Sunt cel puțin două feluri de cutremure. Unele se datoresc acțiunilor vulcanice având ca motor vaporii de apă. Altele nu sunt decât efectul ruperilor de echilibru în masele solide ale scoarței pământului”.

De acest avertis erau toți geologii, elevi direcți ori indirecti ai lui Daubrée, între cari și regretatul nostru Gr. Ștefănescu, fost membru al Academiei Române.

Acțiunea vulcanică avea însă să fie contestată de aderenții cutremurelor **tectonice**, precum vom vedea mai târziu. În toate științele aflăm extremiști și exclusiviști. Dar au intervenit faptele. S'au impus prin tăria lor. Cantitățile enorme de vaporii de apă, măsurate bunăoră în erupțiunile Vesuviului și Etniei, arată cu evidentă absolută prezența acestui gaz în adâncul pământului. Cum s'ar putea deci ca vaporii de apă să nu aibă nici un rol în fenomenele sismice?

Observația cutremurelor catastrofale ne oferă exemple directe de expansiunea acestui gaz, de sguduirile, ce le produce, de efectele lui asupra scoarței pământului.

La marele cutremur din Messina (28 Decembrie 1908), directorul „Gazetei de Messina” povestea că la prima sguduire fu aruncat de vr'o tre-ori la înălțime de un metru.

Tot în acest cataclism, câteva vapoare navigând spre portul dela Messina au simțit deodată pe marea deschisă, câte o isbitură violentă îndreptată de jos în sus. Părea că fundul corăbiilor s'a isbit de-o stâncă. De altfel, aceste ridicări subite ale fundului mării dau naștere la vârtejurile numite franțuzește **raz-de-marée**, nemțește **Springflux** (flux săritor).

La Reggio un vagon în care se afla o fetiță de 12 ani, fu ridicat și isbit de un hangar. Capul fetei fu rețezat și aruncat la mare. Trupul i-a rămas atârnat de ușa vagonului. Șeful gării, scăpat dela surparea stației, văzu imediat după svăcnire că se deschide o crepătură de aproape douăzeci metri de largă, țîșnind din ea un torent de apă ferbinte, la înălțime de 3—4 metri. Mai multe persoane fură opărite de acest geysier.

În 20 Ianuarie 1909, o crepătură s'a produs la Palmi, pe o stâncă aproape de mare. Un fum gros de gaz sulfuros țîșni din crepătură, pârînd arborii din apropiere. Se vorbea chiar de un mic vulcan.

La cutremurul din 1797 dela Riobamba, un mare număr de indigeni fu aruncat dincolo de râu, pe o colină de 150 metri de înaltă. Au ajuns aici — firește — numai cadavre.

La cataclismul din 1783 al Calabriei, săltau casele ca aruncate de explozia unor mine.

În 1692, la cutremurul din Port-Royal (Jamaica), număratoase persoane cari treceau piața, fură aruncate pe deasupra ruinelor până în port.

A doua zi după cutremurul din Ischia (28 Iulie 1883) atmosfera se tulbura. După trei luni de secetă, pentru întâia oară ploua în golf, un poțop însoțit de vijelie.

— La cutremurul cel mare din București (14 Octombrie 1801)... „se dărâmau clădirile cele de atâta vreme mari și vestite și au izbucnit asfalt greu mirositor, de care cine nu s'a înfricoșat? Și ape de pucioasă din adâncul pământului, pe care se razimă el și-i sunt temelia”. (Stihuri asupra cutremurului).

Dar cele mai număratoase, cele mai însemnate și cele mai vaste cutremure de pământ sunt cele numite **tectonice**. Provin din surpăturile produse de contracția seculară a globului, din vasterle deplasări provocate de răcirea gradată a straturilor pământului. Contracția nu este uniformă. Ici se produc îndoituri. Colo adâncituri.

În altă parte dărâmări. În a patra deformării, viduri. Această lucrare de contracție se operează fără curmare. Vasterle cutremure de pământ sunt rezultatul aranjării straturilor interne. Rezultatul activității orogeneice a pământului nostru.

Iată cauza cea mare, cauza **plutonică** — cum o numia Faye — a cutremurelor, spre deosebire de cauza vulcanică și de surpături locale.

Aceste mișcări seculare, cari altădată au format lanțurile de munți, Alpii, Anzii, Pireneii, Carpații, Himalaia și alviile oceanelor, se continuă și astăzi. Uneori întâlnești în calea lor rezistențe cari cedează subit... De aici svăcnirile, scuturările, cutremurele, cari de multe ori percurg globul întreg. De când se fac observații cu aparate simțitoare, s'au constatat număratoase svăcniri cari au pătruns prin pământ până la antipozii!

Cutremurele tectonice se manifestă prin un sism principal, urmat de replici (cutremure secundare, englezește **aftershocks**), cari se succed într'un timp mai lung, ori mai scurt.

Prin studiul faptelor de observație și experiență, întreprins mai ales de sismologi italieni și japonezi, apoi prin studiul teoretic al **isteresei** (hysteresis = deformația straturilor terestre prin acțiuni mecanice), întreprins mai ales de savantul ungar **Kövesligethy Radó** dela Budapesta, sismologia a ajuns astăzi să surprindă o anumită lege fizică în succesiunea replicelor

sismice și isteresă. Sismologia a ajuns, cu alte cuvinte, să întrezărească **posibilitatea prezienței cutremurelor tectonice.*)**

Gavr. Todica.

*) Comp. prof. R. Stattes: Il preavissatore sismico Stattes. (Avertisome sismic Stattes). Torino, 1910.

R. de Kövesligethy: Sur l'hystérésis sismique. Extras din A. XXVI Math. und Naturw. Berichte aus Ungarn, 1908, III.

Idem: Sur la possibilité de la prévision des tremblements de terre. Extras din Bulletin de la Société sismologique italienne, t. XIV, fasc. 8, 1910.

Războiul european.

Armata rusească nu va începe ofensiva.

București. — „Adevărul” anunță: Primarul Mosevei întors de curând de pe câmpul de luptă, a spus că generalul Alexejew a declarat că armata rusească **nu va începe nouă ofensivă împotriva monarhiei. Acuma și în viitor nu vom lua decât măsuri de apărare împotriva surprizelor — a zis generalul.**

Lordul Kitchener despre situația pe fronturi.

Londra. — În camera lordilor lordul Kitchener a anunțat deplasările trupelor indiene din Franța și Flandria, Turcii desvoltă cele mai serioase pregătiri pentru ofensiva împotriva Egiptului. Noi am luat toate măsurile de apărare, îndeosebi cea a canalului. Am zădărnicit cel dintâi atac al Senussilor. Impotriva năvălirilor arabe din teritoarele Tripolitaniei o garanție de apărare ne este fidelitatea și alipirea populației egiptene. Ofensiva noastră din Mesopotamia s'a împiedecat, fiind pozițiile inamice astfel întărite încât cucerirea lor rămâne imposibilă. Comandantul trupelor dela Kut-el-Amara cere ajutoare, nu se mai poate ține decât un timp scurt.

Acordul lui Cadorna cu acțiunea balcanică.

București. — „L'Independance Roumaine” are informația despre învoirea lui Cadorna în sensul ca trupele italiene să participe la acțiunea balcanică a ententei.

Prolungirea obligativității militare în Rusia.

Kiel. — „Kieler Zeitung” printr'o știre indirectă anunță din Petrograd: Consiliul imperial se ocupă de redactarea unui proiect de lege militar, în sensul căruia se prolongește obligativitatea serviciului militar cu doi ani.

Aeroplan rusesc monstru la Stripa.

Budapesta. — Pentru întâia dată Rușii au dat un atac de noapte aviatie pe frontul dela Stripa. Activitatea aeroplanelor rusești s'a potentat zilele din urmă. La 14 Februarie deasupra sediului unuia dintre comandanții noștri, în orele de după amiază a apărut un aeroplan extraordinar de mare. Mașinăria aparatului a fost curățată, ceea ce s'a putut constata foarte bine de către observatorii noștri, tot așa ca și echipa compusă din patru persoane. **Asupra uneia tūșii înguste de pământ au aruncat 13 bombe cu vârf din aluminium și de o extraordinară putere explozivă.** Bombele aruncate se pot socoti la un număr de 25—30. Acest aparat pare a fi fost un biplan tip nou.

Revendicarea afacerii Lusitania.

Rotterdam. — Din New-York se anunță: Ziarele anunțaseră încheierea afacerii Lusitaniei dintre Uniune și Germania și Lansing nu așteaptă decât acceptarea lui Wilson pentru ca să declare aplanat acest incident. După toate acestea, noua declarație făcută de Lansing prin care se reînnoiește această afacere, în cercuri diplomatice a produs mari surprize.

Rusia comandă în America 32 mil mitraliere.

Copenhaga. — Generalul rus Gormenius care din incredintarea guvernului rusesc face cumpărături de muniții în America, *Journal Of Commerce* anunță că în fabricile de muniții americane a comandat 32.000 mitraliere în preț de 130 milioane mărci. Guvernul rus, tot în America va face mari comenzi de *granate* și *șrapnele*.

In camera engleză se fac propuneri pentru condițiile de pace.

Rotterdam. — Se telegrafiază din Londra: Deputatul englez Artur Ponsonby a prezentat Camerei comunelor un proiect cu ocazia discuției mesajului de tron, cerând ca Anglia să se pronunțe în ce condiții ar fi dispusă să trateze pace. Ponsonby propune în acest proiect ca punct de plecare *evacuarea tuturor teritoriilor cucerite în acest războiu, apoi recunoașterea principiului naționalităților și în fine înființarea unui tribunal de pace internațional, înaintea căruia să fie aduse de aci înainte toate litigiile produse între diferitele țări.*

Trupele grecești au părăsit Saloncul.

Londra. — Agenția Reuter anunță că regimentul de cavalerie 1 a părăsit Mercuri Saloncul în frunte cu prințul Andrei.

Consiliile unite ale împătritei înțelegeri.

Chiasso. Mesagero serie următoarele: Briand dorește convocarea la Paris a consiliului suloz patru state sub președinția ministrului francez de externe, compus din ambasadorii cecoz de externe. Acest consiliu ar ține ședințe periodice cari s'ar aduce la cunoștință fiecărui guvern cu zece zile înainte, pentru ca să și prezinte proiectele. Dacă consiliul va lua deciziuni unanime, efectuarea acestora se va încredința *consiliului suprem unit de războiu din Paris.* În consecință, dacă aceste înțelegeri se vor satori, atunci nu va mai fi războiu separat englez, francez, rus și italian, ci războiul aliaților, care va cere unitatea luptelor și a ertfelor. Fiecare dintre aliați va trebui să facă o recunoaștere sinceră a situației, arătând tabloul soldaților și munițiilor de cari dispune. Numai în astfel de împrejurări, acest consiliu își va putea îndeplini menirea.

IN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanșurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se recore un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 19 Februarie 1916.

Mișcarea muzicală în străinătate.

Când atâta ură este deslănțuită în lume, e greu ca arta să nu fie și ea influențată, cu toate că prin caracterul ei universal ar trebui să se menție la adăpost de orice sentimente pătimase omenesii. În Franța și mai cu seamă în Germania viața muzicală urmează înainte. În Germania o parte din executanții din orchestre ar fi fost scutiți de mobilizare.

În Franța, Saint Saens ar fi propus să se excludă muzica germană cel puțin pentru câțva timp.

Cântecul patriotice sunt la ordinea zilei. Un compozitor italian Enrico Bossi profită de evenimente pentru a trimite drept omagiu muzicii franceze, o nouă Operă Jeanne d'Arc editată, și, o, ironie a destinului șovine! executată cu mult succes în Februarie 1914 în Germania.

Cum nu muzicanții sunt acei ce doresc ori întrețin în lume sentimente războinice și de ură, ei vor fi cel dintâi ce își vor întinde mâna după sfârșitul acestor tragice epoce. Iar arta își va continua evoluția ei spre frumos, mai departe și cu un cuvânt mai mare, odată scăpată din atmosfera înăbușitoare a zilelor de astăzi.

O rectificare. În comunicatul publicat în Nr. 24 al acestui ziar despre alegerea de mitropolit și arhiepiscop gr.-or. român se spune că până la împlinirea scaunului văduvit arhiepiscopesc și mitropolitan agendele de president al consistorului arhidiecezan le va împlini I. P. Cuv. Sa vicariul arhimandrit Dr. Ilarion Pușcariu resp. locțiitorul său I. P. Cuv. Sa arhimandritul Dr. Eusebiu Roșca.

Aserțiunea din urmă e greșită, căci pentru cazul de împiedecare a arhimandritului Dr. Il. Pușcariu nu arhimandritul Dr. E. Roșca are să presideze consistorului arhidiecezan, ci conform §-lui 118 din Statutul Organic cel mai bătrân asesor ordinar din senatul bisericesc, care nu este însă părintele arhimandrit Dr. E. Roșca.

Decorați. Se anunță oficios că M. Sa a distins pe căpitanul român dela regimentul 33 aradan, d. Teodor Serb, pentru ținuta eroică în fața dușmanului, cu *coroana de fier cl. a III-a* cu decorațiile de războiu.

Cunoscutul profesor și publicist bucovinean, d. Liviu Marian, intrat în campanie dela izbucnirea războiului, are rang de sergent-major și a fost decorat de curând cu *crucea de argint* pentru merite cu coroană pe funda medaliei de vitejie.

Stegarul în rezervă Constantin Lupu dela reg. 19 glotași, a fost distins cu *Crucea de aur* pentru merite, cu coroană pe funda medaliei de vitejie, iar serg. major Roman Pelican dela reg. 6 artilerie, a fost decorat cu *Crucea de argint* pentru merite, cu coroană pe funda medaliei de vitejie.

Dăruire. D. Dr. Ioan Roșiu a trimis aici 20 cor. pentru fondul ziaristilor în loc de anuș funebrel despre moartea tatălui său Andrei Roșiu, meseriaș de fabrică din Reșița, care a răposat subit în 12 l. c. și a fost înmormântat prin protopopul Mihail Gașpar din Reșița-montană, asistat de preoții Ioan Popovici din Reșița și Coriolan Zuiac din Vasiova. Răposatul a fost tipul creștinului de omenie, care ca simplu meseriaș a crescut doi fii, unul preot doctor în sf. teologie, altul medicinist concentrat acum la armată.

Odihnească în pace!

Biblioteca Academiei Române. În luna Ianuarie 1916 s'au consultat de 935 cetitori 2378 volume și broșuri tipărite; de 180 cetitori s'au consultat 789 manuscrise, 3918 documente, 18 cărți vechi românești (1508—1830).

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 359 volume și broșuri, 258 numere de reviste române, 176 reviste străine, 3 albume și hărți, 17 volume manuscrise, 384 documente, 2 fotografii, 433 foi volante, 11 note muzicale, 1 obiect de muzeu și 78 monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Episcopul Lugojului vizitează răniții români din Budapesta. Ni se anuță din Budapesta: P. S. S. episcopul Lugojului, **Traian Frențiu**, a petrecut două zile în Capitală și a vizitat spitalele militare din Budapesta, unde sunt internați militari români răniți. Înaltul demnitar bisericesc s'a interesat de aproape de soartea fiecărui rănit, și i-a mângâiat cu cuvinte calde, de îmbărbătare.

P. S. Sa a părăsit alaltăieri Capitala, după ce a rezolvat la ministerul cultelor unele chestiuni importante în interesul diecesei Sale.

Anul școlar în Ungaria nu va fi prescurtat. Ministrul de instrucție publică, **Dr. Bela v. Jan-kovich**, a declarat unor ziariști: Anul școlar în Ungaria și de data asta se va încheia în mod normal. La școlile reale, am dispus numai ca învățământul unor obiecte, rămase îndărăt cu studiul, să fie terminat până la 15 Aprilie, ca apoi să se procedeze la repetarea acestor obiecte de studii. Ordinațiunea aceasta a fost greșit interpretată, și mulți au crezut, că cursurile vor fi încheiate la acea dată.

Prisonieri în Rusia. D. învățător **Traian Șuteu** din Morlaca ne avizează, că în 30 Ianuarie a. c. a primit dela fratele său **George Șuteu** cu datul de 22 Noemvrie 1915 o scrisoare din **Orenburg (Rusia)**, în care spune că dimpreună cu dânsul se află tot în Orenburg prinși la Ruși următorii Români: **Victor Precup, Dr. Deciu, Dr. Vasinca, Tâmpăniaru, Lupescu, Cosma, Lupean** și locotenentul **Muțiu** dela reg. 64.

† **Inv. Pompeiu Mureșianu**, Funcționare în comuna Russu (cercul Ileana-mare), și servise campania ca sergent la compania a 15-a a reg. 63. Impușcat la 13 Octomvrie 1915, a fost transportat la spitalul de câmp din **Buczacz** unde a încetat din viață. Învățător foarte iubit de săteni, lasă în urmă neconsolați pe soția, trei copilași și pe tată-său în vrâstă de 75 de ani care-și răzămase bătrânețele în casa sa. Odihnească în pace!

La ordinea zilei a congregațiunii extraordinare comitatense a comitatului Caraș-Severin, convocată pe 11 (24) Februarie la ora 10 și jum., sunt cu totul 73 obiecte, din cari sunt cele mai importante: constituirea comisiei de apel în chestia dărei de venit pro 1916, dările de seamă despre încheierea conturilor fondurilor comitatense, o propunere a vicecomitelui relativ la alimentarea populațiunii comitatense, înființarea unui nou pavilion pentru tuberculotici la spitalul comitatens din Lugoj, respective cedarea pavilionului existent spre scopuri militare, precum și o lungă serie de obiecte curente de natură administrativă. Intre curențele municipale puse la ordinea zilei este și cea a comitatului Treiscaune relativ la confiscarea averii celor ce au luat tălpășița în decursul războiului refugiuindu-se pe teritor străin. Interesantă este și curența comitatului Moșon relativ la realizarea idealurilor naționale ale... Polonilor. Dar e mai mult ca sigur, că peste aceasta se va trece la ordinea zilei, fiind acum întreaga Polonie ocupată de armatele asociate austro-ungare și germane. Atentie ar merita curența municipiului Seghedin relativ la combaterea mortalității infantile. Municipiul Szatmár-Németi cere urcarea ajutorului dat invalizilor de războiu. (Dr.)

Gresală de tipar. Pe pagina a 3-a, coloana a 2-a, rândul al 16-lea de sus, în nrul de azi dămineată, s'a cules greșit *reproșabilă* în loc de „reproșabilă bună-credință”.

PENTRU „CARTEA DE AUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
:-: săvârșită de eroii noștri. :-: :-:

Cronica femenină.

Orbii.

Din toată legiunea nenorociților răsăriți pe urma războiului, negreșit că orbii sunt cei mai adânc loviți de mâna sorții pentru viața lor întreagă. Un ciung, un schilav, un infirm de orice specie, căruia îi rămâne, un braț sau un singur picior, îi mai rămâne jumătatea întreagă și-i rămâne lumina ochilor, atotputernica conducătoare și dătătoare de viață. Când vedem în cărje un invalid care-și târâie piciorul, sau o mănecă de haină atârnată fără viața diriguitoare ce trebuia s'o umple, ne cuprinde mila acestor vieți tinere prăpădite și schilodite. Ce este însă tragedia acestor invalizi, față cu eternul întunec în care sunt condamnați cei căror li s'a luat lumina, după ce o viață întreagă de până aci li-a fost dăruită de bunul Dumnezeu.

Este atât de sguuitoare tragedia acestor nenorociți, încât noi cei dăruiți să vedem și de aci înainte tot ceea ce ne ocolește, desigur nu ne putem da seama de ea în deplină măsură. Ne mulțumim să ștergem o lacrimă cu gândul la ei, să ni se strângă inima când schimbăm o vorbă cu un asemenea pierdut din șirul nostru, și — grăbim să ne dispăm impresiile tenobre.

Miile orbilor s'au ivit deodată cu cele de infirmi, morți, răniți, bolnavi. La ce număr au sporit până acum nu se poate ști, și e mai bine de sigur să nu ne fie cunoscut numărul lor. Anul trecut încă, se pornise o acțiune ferventă în interesul instrucției lor în instituțiile speciale din capitală. În tot cazul statul, față de acești nenorociți va avea să desvolte cele mai vaste și conștiințioase îndatoriri, îngrijind de viitorul sigur al acestor întunecați pentru totdeauna de tot ce-i soare și lumină binefăcătoare.

Câtă deosebire între cei orbiți pe urma războiului, în vârsta înfloritoare a bărbăției și orbii născuți fără lumina ochilor sau pierduți în frageda etate a copilăriei, când n'a avut răgazul să se desvolte noțiunea vieții văzută cu ochii, când n'a putut prinde încă frumusețile belșugului natural, datorite de Creatorul lumii. Se știe că la acești în urmă, cele două simțuri: auzul și pipăitul sunt desvolte la perfecție și se poate zice că ei văd prin aceste două simțuri. Cu ajutorul acestora prin instrucție specială, învățământul orbilor a reușit să ia proporții mulțumitoare, dându-le diferite cariere, din cari, dacă necesitatea existenței lor cere, de multe ori reușese să-și susțină existența. Astfel se introduce după aptitudinile fiecăruia în arta diferitelor meserii și exerciții mecanice între cari: împletitul diferitelor obiecte, ale corfelor, pălăriilor, scaunelor din paie, prepararea pantofilor, împletitul ciorapilor din bumbac și lână pe care o țone ei înșiși ș. a.

Femeile în același fel ca și bărbaii, sunt introduse în toate meseriile posibile pentru ele, în special se ocupă de prepararea perilor, împletitul paielor, croșetăria și pe cale mecanică a diferitelor obiecte ale industriei textile.

Iar acei orbi, cari nu sunt necesități să-și creleze existența sunt instituți în muzică, limbi, științe naturale, geografie, ș. a. Instrucția orbilor datează de pe la anul 1784 și și-a luat începutul în Franța prin înființarea unui „Institut Național” de către **B. Haüy**, care a prins mîla de muzicanții orbi vagabonzi de pe străzile Parisului, și astfel i s'a născut ideea instrucției și a unui institut de adăpost pe seama lor. Pe urma acestui lăcaș în care din îngrijirea statului s'a organizat școală sistematică, au urmat cu exemplul celelalte state din Europa. În curând, tot pe urma propagandei francezului Haüy s'a pus temelii instituțiilor de felul acesta în Petersburg la 1806, la Berlin în 1808, ș. a. Dela anul 1847 un ziar special se ocupă deja de interesele lor, la 1873 s'a ținut cel dintâi congres iar dela 1883 s'au repetat aceste consilii în cari se revendică interesele celor mai nenorociți muritorii. La 1886 s'a înființat un muzeu în care au fost expuse toate obiectele întrebuințate pe terenul instrucției orbilor.

La 1819 francezul **Barbier** a inventat un alfabet compus din puncte, din care s'a desvolat și completat apoi seriful sistem **Braille** care prin practicita experimentată, s'a adaptat și pus în practică în toate institutele speciale de bransa aceasta. Institutorii orbilor redactează ziare de specialitate cum

e cea franceză **Association Valentin Haüy**, cea germană **Blindenfreund** ș. a.

În România regina **Elisaveta** a înființat cel dintâi lăcaș al orbilor, **Vatra luminoasă** din București care de zeci de ani își urmează acțiunea umană și binefăcătoare. Am avut ocazie să fac parte acucățiva ani din publicul restrâns al producțiilor muzicale redade cu precizie de un orb din naștere, crescut și instruit în aceasta instituțiune care rămâne una dintre cele mai generoase opere umane ale reginei **Elisabeta**.

La Budapesta încă este asemenea asil al orbilor, a cărei înființare se datorește regelui **Francisc I** la anul 1825. Este foarte caracteristic un circular al cancelarului de curte datat la 1836 în care se ordonează preoților că în testamentul lor să nu uite de orbi.

Din toate acestea se dovedește sentimentul uman și interesul viu purtat de inimi nobile pentru acești nenorociți. Cât mai mult va trebui făcut pentru ei astăzi, pentru acești orbi cari nu vor mai putea vedea pe ai lor, nu-și vor mai putea desfăta ochii în luncile și munții părășiți în miez de vară. Dacă se vor întoarce la vetrele lor, nu vor mai putea decât pipăi prispa căsutei în jurul căreia nu le mai este dat decât să audă copilașii globii jucându-se senini, și nu vor mai zări din depărtare pereții albi scâldați în soare sub acoperișul căroră și-au lăsat tot ce le-a fost drag. Să trăiești, și să nu-ți mai fie dat să-ți vezi cu ochii casă și copii, nevastă, mamă!

Văzusem într'un spital din capitală un român de al nostru, care-și pierduse vederea nu mult după izbucnirea războiului. Căzuse într'o stare apatică des-nădădăuită și zile de-arândul nu se scotea o vorbă. Tot cel dintâi care a învățat să scrie și cetească în institutul din Budapesta, după instrucția sistemului **Braille**, a fost un român de al nostru.

De ani de-arândul se practică un gest nobil umanitar din partea femeilor clasei inteligente, să-și dea și ele contribuția pentru acești nenorociți scriind în orele libere cărți distractive, ușoare, procurând orbilor în chipul acesta clipe de reverie și seninătate. Este un îndemn și ferbinte rugarea către doamnele și d-soarele române, să-și dea obolul de muncă, ceea ce nu reclamă decât sacrificiul unui timp disponibil, scriind pentru orbi, dându-le lectură care să le îngăduie uitarea nenorocului pe o clipă.

Acest scris făcut după sistemul **Braille** amintit, are procedul special compus din puncte, cari trebuie marcate în ordinea cerută pe hârtie specială cu un condei anume, și care scris prin pipăitul cu degetele este urmat de orb. Celor cari doare să contribuie la această muncă fără aseamăn de umanitară, d-soara **Hortensia Bogdan**, profesoară la școala civilă de fete, Arad (str. Teleky 27—28), le stă la dispoziție cu toate explicațiile necesare amănunțite.

Alături de atâtea gesturi nobile de cari femeia română a știut să dea mărturie în toate timpurile, în șirul vreedicilor înscrise cu mîna în paginile istoriei de azi, date de neamul nostru, acest umil cuvânt, va găsi și el răsunet de sigur la sufletele nobile și înțeleghătoare de nenoroc. Nu se cere doar decât răgazul unui ceas-două, de care cred că multe femei inteligente dispun — dacă vor, procurând prin acest timp răpit pe neștiute, clipe de mângiere celor, căroră urgia de astăzi le-a răpit cel mai scump tesaur.

T. B.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informații de necesare (locul nașterii, regimentul v. n. ș. faptele răsplătite cu medalia respectivă)

Bibliografie.

Recomandăm următoarele publicații ce le primim la redacție:

Muzica, anul I, nr. 1, excelentă revistă, în jurul căreia s'au grupat o seamă de artiști și critici de valoare ca: George Enescu, M. Mărgăritărescu, M. Costin, I. Nonna Otescu etc. O recomandăm pentru oricine ține să fie în curent cu mișcarea muzicală în România și străinătate. Abonamentul anual ediție simplă 12 lei, de lux 30 lei. Proprietar: M. Costin, Calea Victoriei nr. 250 — București.

Axente Banciu: Dr. Alexandru Bogdan, o broșură despre viața și activitatea distinsului profesor al liceului din Brașov, căzut în luptele dela Zimna. Costă 1 cor., plus porto poștal și se vinde în folosul bibliotecii publice „Dr. Alexandru Bogdan” din Brașov. Se poate cumpăra dela librăriile românești.

A. Cotruș: Sărbătoarea Morții, un volum de poezii dintre cele mai energice și valoroase ce s'au scris în românește, cu motive din războiul actual. Costă 1.50 cor. plus porto și se poate comanda dela librăriile românești.

„Invață-ne să ne rugăm”. Primim următoarea dare de seamă: În zilele acestea a apărut un nou volum de predici pentru timpul de război de parohul C. Moldovan din Cristian, prelucrate după unii predicatori germani. Broșura de 80 pag. cuprinde 10 predici de război. Cu citate din sf. Scriptură, cu diferite episoade interesante de pe câmpul de luptă și cu asemănări din viața de toate zilele, p. Moldovan prelucra cele zece predici, cari pot fi rostite sau citite cu bun efect credincioșilor noștri.

Precum soldatul plecat la luptă are lipsă de arme bune ca să poată lupta cu bun sfârșit contra inamicului, tot asemenea cei rămași în urmă au lipsă de alte arme cu cari să poată lupta contra dușmanului comun al omenirii — contra păcatului. Armele soldatului ne sunt cunoscute, armele celor rămași acasă sunt rugăciunea, credința și nădejdea.

Cu considerare la faptul că literatura noastră omiletică, în general, e săracă în predici bune, apoi în lipsa de predici originale pentru timpul de război — prelucrările p. Moldovan și munca depusă de dsa numai îmbucura ne poate. Atât broșura mai sus amintită cât și broșura dlui prof. Bălan „Indrăzneți eu am biruit lumea” apărută în bibl. „Bunului păstor” sunt prelucrări reușite și până vor apare originale, ne putem folosi cu bun efect de aceste prelucrări.

Limba folosită de p. Moldovan e ușoară, fără expresii înalte, pe înțelesul tuturor. O recomandăm frați preoți cu toată căldura. Costă 1.60 cor. Din venit 50 procente se dau la orfanii soldaților căzuți pe câmpul de luptă. Se poate procura dela Librăria Arhiepiscopozană din Sibiu, sau dela autor. (Cristian, com. Sibiu.)

Pr. E. Cloran.

POSTA REDACTIEI.

Dlul C. T — Chestiunii aceleia tratate la loc de frunte l-ați făcut o *critică negativă*, stăruind asupra unui singur aspect al ei, și n'ați considerat întregul ei complex. Nu admitem polemici pornite dintr'un punct de vedere atât de unilateral.

Dlul I. Cr. Același răspuns. Din articolul trimis am eliminat acele părți de prisos. Credem că e mai bine plasat așa. Salutări.

Dlul G. F. În C. Mulțumiri pentru serviciu.

POSTA ADMINISTRATIEI.

D. Radovei György, gépész, Petrova. Baniile am primit, abonamentul a expirat la 15 Februarie 1916. Ziarul de aici se expediază regulat.

On. Ecaterina Chiritia, Timișoara. Suma de 20 cor. am primit-o. Abonamentul d. Ioviția expiră la 30 Iunie 1916.

T. I. Haba. Șoroștin. Am primit 7 cor. în abonament până la 15 Februarie a. c. Rugăm și înainte.

I. Hanciu, R.-Vâlcea. Am primit în abonamentul Ligei 56 cor.

Rugăm pe trimitătorul sumei de 100 cor. — de sub E. I. Anonym — Cernăuți să ne comunice în ce scop ne-a trimis banii, pentru ca să-i putem transpune la destinație.

Ultima oră.

RUȘII AU OCUPAT ERZERUM.

Rotterdam. — Statul major rusesc anunță în comunicatul său din 16 Februarie că Rușii au pus stăpânire pe cea mai mare parte a fortificațiilor dela Erzerum.

O telegramă sosită mai târziu anunță ocuparea Erzerumului de către Ruși.

Paris. — În Erzerum Rușii au făcut prizonieri 100 mii Turci și au capturat 1046 tunuri.

Berlin. — „Lokalanzeiger” anunță: După comunicatul Agenției Havas președintele republicii franceze a adresat din prilejul căderii Erzerumului telegrame de felicitare țarului și mareșalului duce Nicolaievici.

ANGLO-FRANCEZII VOR LUA OFENSIVA CONTRA BULGARILOR.

Atena. — Ziarul „Nea Ellas” primește din Salonica o știre semi-oficioasă, după care comandamentul trupelor anglo-franceze, spre a preîntâmpina atacul german, are intențunea să ia ofensiva împotriva trupelor bulgare, cu scopul de a tăia comunicația Sofia-Constanținopol.

GRECIA ÎȘI SPORESTE ARMATA.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Constantinopol: Statul major grec au hotărât să urce contingentul armatei grecești la 500 mii oameni. În scopul acesta vor fi înrolați pentru ca să li se dea instrucția militară necesară, toți Grecii, cari n'au făcut încă serviciu militar. Toți supușii greci din străinătate au fost provocați să se anunțe la consulatul grec din țara în care se găsesc.

GERMANII DUC O MARE PARTE DIN FORȚELE LOR DIN BALCANI.

Salonic. — Comandamentul trupelor Ententei a fost informat că o mare parte din forțele germane au fost duse din Balcani.

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

CERCETAȚI COFETĂRIA

MATZKY

Prăjituri excelente. Local de **primul rang.**

Moșie de vânzare.

În comitatul Hunedoarei, 7 km., depărtare de Deva și Piski, lângă drum de comitat, — se află de vânzare o moșie de 112 jug. cat., cu drept de pășunat în pășunea comună, — intravilan cu 5 odăi etc., și edificiile economice ce se țin de această moșie.

Informațiuni mai de aproape se pot afla la:

George Popa
paroh ort. rom.

per Piski (Hunyad m.) Nagyrapolt

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, săci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914

Vin alb — — —	1.60	1.35
Rizling — — —	1.65	1.40
Boșu de Miniș — —	1.80	1.50
Carbenet — — —	1.70	—

Vinuri noul din anul 1915.

Vin alb — — — —	1.15
Rizling — — — —	1.20
Șiller — — — —	1.30

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

no 2512

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m)

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de inflebințel, sgrăbunte și alte necurățenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mai cu succes.

1 teglă 1 cor. „IANER” pudră. E non plus ultra pudrel. Bună la băluri, saloane și de zilnic folos, care ac bere încrețiturile și e cu totul nestrăicicioasă în culorile: roza, albă și cremă. 1 cutie 1 coroană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 flori.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși gingelii burețeli, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60, jumătate de sticlă 80 flori.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătrelor și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 flori.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpșeală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încă runțit în ce culoare să se vâpșească negru, brunet). U. carton 4 coroane.

„IANER” apă care face părul blond. Pentru a vâpși în timp scurt, în băl, auriu, părul blond roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 coroană.

Discretă și zilnică expeditie cu poșta. — Telefon 476. Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele lui RUDOLF IANER” leșite din farmacia sa ca valoare se pot căpăta la

Farmacia „MARIA AJUTĂTOARE” a lui

Rudolf Ianer, Temesvár-Gyárvaros Fő-ut 72.

O lucrare de mare actualitate:
CARTEA DURERII

de episcopul Bongaud, traducere de Iacob Nicolescu. — Cel mai potrivit cadou! — Prețul Cor. 1-50, legată de lux Cor. 3-50.

A se procura dela
ADMINISTRAȚIA CALEA VIETII
Vulkán, Hunyad megye (Ungaria)

Agenti încasatori de bani
se caută pentru soc. cooperativă de mașini de cusut Singer Co., Arad, bulev. József-főherceg nr. 9, atât din localitate, cât și din provincie, cari locuiesc în teritoriul comitatului. — Soldații invalizi sunt preferați. Se cere cunoștința limbii românești

Ultoi de viie

soiu american neted și cu rădăcini, diferite soiuri, garantând pentru veritabilitatea lor, furnizează în asortimentul cel mai bogat cunoscuta și încrezuta firmă.

„Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep“

Proprietar:

Frideric Caspari

Medias, (Medgyes)
comit. Tárna-mare (Nagy Küküllő m.)
Cereți preț curent ilustrat!

Acest preț curent cuprinde toate scrisorile de recunoștință sosite din diferite regiuni ale țării, în consecință înainte de a face comanda ori care proprietar de vie poate cere informații verbale sau în scris dela persoane cunoscute relativ la încrederea de care se bucură numita pepinieră.

CROITORIE DOMNEASCĂ ÎN DEVA. : ::

Cu onoare aduc la cunoștința on. public, că am deschis croitorie domnească în clădirea „ORIENT“ vis-à-vis de otelul „Crucea albă“ în Deva. — În urma excelențelor mele legături sunt în situația de a mulțumi și cele mai delicate pretențiuni. — Pentru 3-4 comenzi în provincie merg personal la fața locului. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public,

sunt cu stimă

KINDA S. croitor pentru domni.

Se caută

o femeie care se fie ca bucătăreasă și să știe conduce economia.

Condițiunile dimpreună cu ofertul să se trimită la adresa

Mărioara Dr. Andrei Ilie.
Tenke (Bihar m.)

FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,
ARAD, ÎN COLȚUL PIETEI BO-
ROSA BÉNI ȘI CĂLEI TI-
SZÁ ISTVÁN, vis-à-vis de gara trenului electric.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de
ciocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Plaza Andrassy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Cu 2270)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, articli de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curătesc și vopsesc cu multă grijă și specialitate în

**stabilimentul meu industrial de vopsitorie
de pânuri și de curățitorie chimică,**

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

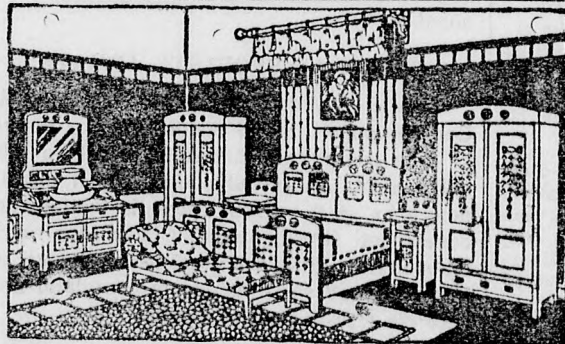
Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
934.

Pravalle și stabiliment principal:
str. Landon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2108)

TELEFON:
994.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VARȘET. strada Kudritzner numărul 44-46.

Cea mai renumita

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 118)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

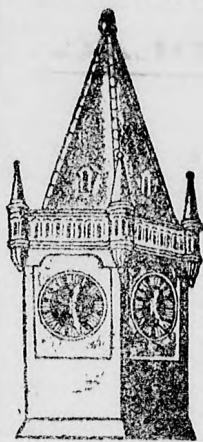
Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara- Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nonă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricte, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 431 kgr. patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

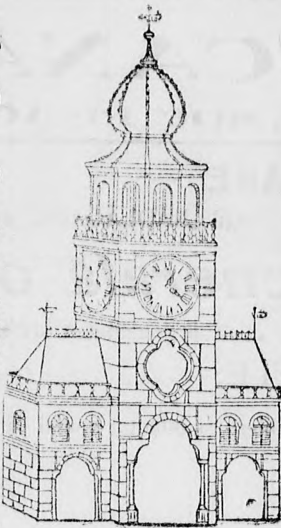
CEASURI PENTRU BISERICI.

**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici
NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

AVIZ!

Aduc la cunoștința onoratului public, că marele
depozit de scânduri,

— lemn cioplit și tăiat în firez pentru edificat, țigla, Eternit, țement, Kollarit, petri de moară de Königsberg și altele a socrului meu dl Constantin Baicu director școlar în Orăștie — a cărui conducător am fost, cu datul de 15 Decembrie 1915 st. n. cu toate pretenziunile (datorajii) firmei a trecut în proprietatea mea, și de atunci începând îl conduc sub propria mea firmă.

Deci și pe aceasta cale avizez onor. cumpărători ai acestui depozit și îndeosebi pe cei din Orăștie și jur, cercul Geoagiului, Pski, Devei, Zlatna, Vinț și Szászsebes cari nu și-au achitat încă pe deplin datoriile ce le au la acest magazin pentru materialul cumpărat, ca dela datul de mai sus începând să le plătească la firma subsemnată.

Rugând și pe mai departe prețiosul și binevoitorul sprijin al acestui mare public cumpărător, care și până acum cu atâta căldură și conștiințiozitate a sprijinit această prima întreprindere românească de aceasta branșă de comerț, semnez

cu toată stima

TEODOR VULPE

proprietarul depozitului.

ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS.

(Vu 2993—3)

**CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

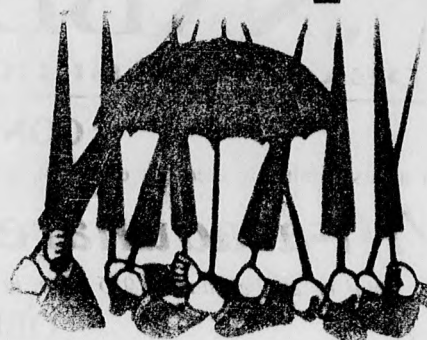
„CONCORDIA”

SOCIETATE
PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRINYI
NRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din strălătime și patrie, ca: *mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat oligo,* precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de *opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru băneși și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri.* Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună;

Cămeși de modă albe și colorate
GULERE și **MANGETE**
albe și colorate; **BATISTE** de buzunar;
BRATELE; **CRAVATE** pentru gulere
simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de
cămilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă
p. bărbați în sortiment bogat și cu pre-
țurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

ATELIER DE CURELĂRIE, ȘELĂRIE ȘI COFERĂRIE
ORENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR
Strada Cisnădiei 45, **SIBIU**, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit
vănat, sport și voiaj, poclăzit și procovățuri, port-
monee și bretele solide și alte articole de ga-
lanterie pe lângă prețurile cele mai moderate.
**CURELE DE MASINI, CURELE DE CU-
SUT ȘI LEGAT SKY** (vârzobi), permanent în
depozit. Toate articolele din branșele numite și
reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste
de prețuri la cerere se trimit franco. (O-9

Comandele prin poștă se efec-
tuiesc prompt și conștiințios.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă,
biserici, altare, icoane și fresco, totfelul de
lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de
sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane.
Aurături și pictarea tablourilor staționare.

